

Guadalupe Andersson, Lena Lundkvist
Avdelningen för Social statistik och analys

Möte i användarråd för befolkning, demografi och integration

Närvarande:

Ledamöter

Anders Ljungberg, ordförande, UHR
Juta Kawalerowicz, Stockholms universitet
Bengt Eriksson, Boverket (digitalt)
Joanna Hägg, Sveriges kommuner och regioner
Binniam Kidane, Arbetsmarknadsdepartementet
Jonas Norlin, Finansdepartementet

Från SCB

Helena Sjödin, sektionschef Befolkning
Marie Lideus, enhetschef Befolkning och levnadsförhållanden
Sara Frankl, sektionschef Samordning och tvärområden

Guadalupe Andersson, sekreterare
Lena Lundkvist, sekreterare

Karin Lundström, punkt 1–5
Olivia Bergman, punkt 6
Ann-Marie Persson, punkt 8
Lovisa Sköld, punkt 8

1. Mötet öppnas, inklusive presentationsrunda

Anders Ljungberg, Universitets- och högskolerådet (UHR)

Ordföranden hälsade alla välkomna till detta möte.

2. Godkännande av dagordning

3. Runda bland myndigheterna

En kort presentationsrunda.

Arbetsmarknadsdepartementet: Fokus på aktuella frågeställningar som integration och jämställdhet samt samarbete på nordisk nivå. De arbetar med ett uppdrag till Skolverket om SFI, på grundläggande nivå, med syfte att förbättra individanpassningen. De arbetar också med ett par andra utredningar inom integrationsområdet. Det pågår även diskussioner om arbetslöshetsutvecklingen.

Sveriges kommuner och regioner: De har släppt sin ekonomi-rapport som kommer i maj. Det ser bra ut för regionerna för 2024 och framöver. De har inkluderat ett avsnitt om befolkningsframskrivningar i år och den stora revideringen, framför allt på barnafödandet, får stora konsekvenser i kommunerna. I övrigt finns det några andra utredningar som kan påverka kommunerna och det är mycket arbete på gång.

Stockholms universitet: De har diskuterat CKM-metoden och hur den kommer att påverka dem. De förstår inte riktigt vad det innebär, men de hoppas på att SCB ska visa lite mer praktiskt vad metoden innebär.

Finansdepartementet: Presentationen om den nya befolkningsframskrivningen var betydelsefull för deras egna beräkningar. Var åttonde år ska de se över nivån på överskottsmålet och det finanspolitiska ramverket. De har diskuterat konsekvenserna om nivån på överskottsmålet ändras. Besked kommer efter sommaren och de ska vara klara med utredningen den 15 november.

Boverket: Det är framför allt två saker som dominerar. Det första är byggreglerna som de har sett över under ett antal år. Det har varit en remissrunda med mycket synpunkter från branschen. Det andra är att de ska flytta till nya lokaler om ett år. I övrigt har de arbetat med bostadspolitiken, bland annat när det gäller småhusbyggande.

UHR: De har tagit fram en skrift om efterfrågan på högskolutbildning som baserats på ett pressmeddelande som SCB släppte den 22 februari som handlar om den lägsta folkökningen på 22 år. Syftet med skriften är att visa att det som händer idag får konsekvenser i framtiden när det gäller skolutbildningar och utbildningsnivåer samt konkurrens med andra typ av utbildningar.

4. SCB-information

Se bifogad fil.

5. En publikation som engagerade: Ensamkommande barn 2015

Karin Lundström, SCB

28 november 2023 publicerades 2023 års integrationsrapport: [Ensamkommande barn 2015 Boende, utbildning och sysselsättning 2022 \(scb.se\)](#). Huvudresultatet var att åtta av tio ensamkommande 2015 är sysselsatta. Förutom statistiknyhet och pressmeddelande arrangerades ett webinarium där rapporten presenterades. Rapporten väckte ett ovanligt stort medialt intresse, både från tidningar, radio, tv och intresseorganisationer. Resultatet både tolkades och feltolkades beroende på vilken politisk åskådning läsaren hade.

Den lärdom SCB dragit är att man aldrig kan vara för tydlig när det gäller att förklara vissa begrepp och definitioner som vi använder.

Fråga från användarrådet:

Det finns olika typ av media, har ni fått något hot eller otrevliga meddelanden?

Nej, vi har inte fått sådana meddelanden. Däremot har vi fått några telefonsamtal från folk som säger att vissa saker i rapporten inte riktigt stämmer och vi har fått förklara för dem hur vi har räknat. Det har till exempel varit en del feltolkningar och missförstånd när det gäller uppgifter om arbetslöshetsersättning och inkomstnivå. Vi hade också en särskild träff med presstjänsten inför publiceringen för att diskutera vad som skulle kunna leda till starka reaktioner från media. Reaktionerna har generellt varit inriktade på sakfrågan.

6. SCB:s arbete med AI

Olivia Bergman, SCB

SCB håller på att ta fram en policy som kommer att bli klar under juni. Det finns flera idéer om hur vi vill använda AI i verksamheten och det finns redan piloter, projekt och även implementeringar där vi har kommit långt och infört delar i vår statistikproduktion. Olivia arbetar med att ta fram riktlinjer inom juridik, säkerhet och kvalitet som kompletterar policyn.

Policyn kommer att visa en riktning för SCB vad gäller AI. Tanken är att implementera AI både i statistikproduktionen och i den administrativa verksamheten, för att öka effektivisering. Vi kommer också att göra riskanalyser för alla AI-lösningar som vi tänker använda.

Hittills har en AI-assistent som bland annat används som hjälp vid programmering och att sammanfatta texter blivit godkänd. Vi har också

implementerat olika maskininlärningslösningar inom finansmarknadsstatistiken och yrkesstatistiken.

Fråga från användarrådet:

Är användning av AI endast internt inriktad eller kommer det även att underlätta för användarna av statistik med AI?

Det ligger längre fram. Först behöver vi vara klara med policyn och riktlinjerna internt för att sedan kunna införskaffa programvaror som kan hjälpa till att underlätta för användarna i till exempel statistikdatabasen. Det dröjer dock några år innan vi kan vara där.

Fråga från användarrådet:

Finns det någon samverkan med andra myndigheter när det gäller AI? Kan du berätta lite mer om det?

Ja, det finns en arbetsgrupp med andra myndigheter som Skatteverket och Pensionsmyndigheten. Idéen är att hitta möjligheter att jobba och testa saker tillsammans. Skatteverket har redan kommit långt med användningen av AI på sin hemsida. En viktig fråga för våra jurister just nu är vad som kommer att vara allmänna handlingar av det som publiceras och är kopplat till AI.

Fråga från användarrådet:

Hur ser samarbetet med Eurostat ut?

Det finns ett projekt med EU som pågår på många nivåer och vi är involverade i många delar.

Fråga från användarrådet:

Finns det ett nordiskt samarbete?

Ja, det pågår diskussioner med våra nordiska kollegor. Vi har tagit del av Finlands interna riktlinjer för att inspirera oss.

7. Alternativa befolkningsframskrivningar

Lena Lundkvist, SCB

Den 26 april publicerade SCB en befolkningsframskrivning för Sverige, den hittar man här: [Sveriges framtida befolkning 2024-2070 \(scb.se\)](https://www.scb.se/pressmeddelanden/20240426-sveriges-framtida-befolkning-2024-2070). Denna framskrivning ger en lägre folkökning än tidigare framskrivningar, mest beroende på ett lägra antagande om barnafödande och invandring. Jämfört med idag kommer det år 2070 att vara färre unga, lika många i förvärvsarbetande åldrar och fler äldre.

Framskrivningen utgår från dagens folkbokförda befolkning och de lagar och regler som gäller när framskrivningen framställs. Efter att framskrivningen publicerades har det kommit en lagrådsremiss om att

personer från Ukraina som kommit till Sverige under massflyktsdirektivet ska få rätt att folkbokföra sig. SCB planerar att publicera separata framskrivningar där denna invandring är med.

Som komplement till framskrivningen planerar SCB dessutom att publicera en rapport med alternativa framskrivningar med alternativa utvecklingar av barnafödandet, migrationen och dödligheten.

Syftet med punkten var att få förslag, dels på vad man ska ha för antagande, särskilt om utvandringen av personer från Ukraina och dels få förslag på intressanta kombinationer av antaganden om barnafödandet, migrationen och dödligheten.

Fråga från användarrådet: Går det att göra en fördelning av olika saker där man kan slumpa ut många scenarier?

Vi testade ett sådant alternativ för några år sedan där vi använde ungefär 10 000 scenarier. Resultatet var inte så bra, det var för brett och vi blev inte riktigt nöjda.

Kommentar från användarrådet: Det skulle vara intressant att testa hur det skulle se ut om barnafödandet fortsätter att minska och de andra alternativen hålls konstanta.

Fråga från användarrådet: Kan man inkludera folk från Ukraina i alternativen?

Folk från Ukraina är inte med i framskrivningarna eftersom de inte har haft rätt att folkbokföra sig. De kommer att folkbokföra sig från och med den 1 november. Detta gäller för folk som har kommit enligt massflyktsdirektivet. Vi vet ungefär hur många personer från Ukraina som kommer att bli folkbokförda i år men vi vet inte vad som kommer att hända nästa år.

Fråga från användarrådet: Hur många personer handlar det om?

Det är ungefär 35 000 personer som sökte om förlängning 1 mars i år och det är de som är aktuella att få folkbokföra sig.

Fråga från användarrådet: När kommer de att synas i statistiken efter de har folkbokfört sig?

Vi får räkna med att de kommer att finnas med till årsskiftet

Fråga från användarrådet: Då kommer det att räknas som hög invandring?

Precis, vi kommer att göra en framskrivning till som inkluderar 35 000 personer på invandringen.

Fråga från SCB till ledamöterna: Vad tror ni om utvandringen?

Svar från användarrådet: Utvandringen kommer säkert att bero på vad som händer i Ukraina.

Fråga från användarrådet: Hur många kombinationer kan ni ta fram?

Minst två varianter av utvandringen, men de kommer bara att publiceras i rapporten.

Fråga från användarrådet: Är det värt att kontakta Skatteverket och fråga vad de tror kring registervård? Hur snabba de kommer att vara?

Den registervård som pågår får vi information om. När det gäller folkbokföring av personer från Ukraina kommer vi att kontakta Skatteverket.

Fråga från användarrådet: Hur skulle det se ut om det blir låg migration?

Vi har tagit hänsyn till detta i rapporten. Vi har kombinerat hur det skulle bli med låg invandring och hög utvandring och vice versa. Vi utgår från födelseland i stället för medborgarskap eftersom vi vill ha någonting som inte förändras.

Fråga från användarrådet: Har ni koll på hur många som är födda i ett icke EU-land men som är medborgare i ett EU-land?

Ja, vi har koll på det men vi kan inte de exakta siffrorna just nu. Dessa siffror ingår inte i framskrivningen men det finns statistik om det för 2023.

Fråga från användarrådet: Det skulle vara intressant att inkludera extrema värden, till exempel kombinera högt barnafödande, hög invandring, låg utvandring och huvudalternativ på dödlighet.

Absolut, vi kan testa ett sådant alternativ. Då kommer vi att få en hög befolkning och många barn.

8. CKM – Konsekvenser av röjandekontroll

Ann-Marie Persson och Lovisa Sköld, SCB

CKM-metoden innebär att statistiken tillförs slumpmässig osäkerhet på ett kontrollerat sätt, utan att bidra med systematisk skevhet i statistiken. Metoden erbjuder konsistens eftersom det blir exakt samma resultat om samma tabell tas fram igen eller om en cell finns i flera tabeller.

Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) och CENSUS har redan infört metoden. Planen är att CKM ska införas i befolkningsstatistiken och hushållens boende från och med referensåret 2025. Första

publiceringstillfället planeras äga rum i mars 2025 och avse referensmånaden januari 2025 för befolkningsstatistiken.

Metoden kommer att innebära en del förändringar i statistiken när det gäller till exempel summeringar av åldersklasser, regionala indelningar, ländergrupperingar, API-er, tidserier i statistikdatabasen, med mera.

Diskussionsfrågorna är följande:

1. Det kommer alltid att vara möjligt att själv summera till exempel i Excel till de åldersklasser man är intresserad av. Det är dock inte säkert att den summeringen blir samma som om värdet skulle beräknas med hjälp av CKM. Hur ser ni på detta? Ser ni att detta skulle kunna leda till problem? Ser ni/er organisation behov av att befolkningsstatistiken kompletterar enskilda tabeller med fler åldersgrupper utöver fem- och tioårsklasser som SCB idag har i tabellerna? Förslag på andra åldersgrupper skulle kunna vara förskoleålder, skolålder osv?

Fråga från användarrådet: Jag är osäker på om jag kommer att uppleva några problem men jag undrar om CKM-summering är det man ska utgå ifrån.

Ja, fast den är också brusad.

Fråga från användarrådet: Betyder det att vi kommer att få olika summor på samma fråga?

Ja, det kommer att bli olika svar om man summerar till exempel tioårsklasser från ettårsklasser och tioårsklasser från femårsklasser.

Fråga från användarrådet: Gäller det även mikrodata?

Nej, mikrodata är inte påverkad.

Fråga från användarrådet: Kan du ge oss ett praktiskt exempel om vad som förändringen kommer att innebära?

Nu laddar vi ettårsklasser i statistikdatabasen och sedan summeras de andra klasserna upp till fem- och tioårsklasser. Införandet av CKM i våra tabeller innebär att vi inte längre kommer att jobba på det sättet och alla värden måste laddas för att vi ska kunna få brusningen på rätt sätt. Detta betyder att man kommer att ha med sig bruset i summeringarna och en osäkerhet som man inte hade tidigare.

Fråga från användarrådet: Jag uppfattar det som att detta kommer att vara väldigt komplicerat eftersom vi använder ettårsklasser i många frågor. Vi använder statistiken i underlag till utjämnningen och modeller om skatter och bidrag som används av kommunerna. Vi på SKR är oroliga över detta om brusningen. Det kommer att påverka alla framtida budgetar.

Svar från SCB: Vi förstår att införandet av CKM kan uppfattas som lite tokigt och att förtroendet på att SCB publicerar de korrekta siffrorna är stort. Befolkningsstatistik visar numera mycket detaljerade och exakta siffror och vi behöver införa en röjandekontroll för att hindra att enstaka individer syns i statistiken.

Fråga från användarrådet: Vad är det känsliga i den här statistiken när det bara handlar om antal individer? Är det när det kombineras med andra data?

Vår princip är att man inte ska hitta sig själv i statistiken. När vi säger känsliga uppgifter menar vi inte att vi hanterar känsliga variabler. Vi menar att det handlar om små tal och personuppgifter.

Fråga från användarrådet: Vilken respons har de som har applicerat CKM fått (BAS, Census)?

Vi har frågat dem om de har fått några reaktioner från användarna men det är väldigt få som har reagerat på det. Arbetsmarknaden har dock inte riktigt samma fina fördelning när det gäller åldrar som oss.

Kommentar från SCB: Vi vill tillägga att CKM innebär att det läggs både positiva tal och negativa tal i tabellerna, så några gånger kan de ta ut varandra vid summeringar. Detta betyder att det inte behöver vara så stora skillnader mellan obrusade och brusade siffror när vi infört CKM-metoden.

Fråga från användarrådet: Om jag summerar upp tioårsklasser och femårsklasser får jag samma siffror?

Nej, de skulle kunna skilja sig lite grann.

Kommentar från användarrådet: Jag ser detta som ett problem för SCB, att ni kommer att få många användare som kontakter er eftersom de inte får ut samma siffror.

Fråga från användarrådet: Kommer metoden att tillämpas på all individstatistik? Även individstatistik från urvalsundersökningar?

Nej, det kommer inte att påverka urvalsundersökningar.

2. Hur använder ni/er organisation de olika regionala indelningarna som finns i SSD? Hur långt tillbaka i tiden är den senaste versionen av en regional indelning intressant? Är gamla regionala indelningar intressanta? I så fall, för vilken tidsperiod är indelningarna intressanta?

Kommentarer från användarrådet: Det skulle vara bra om de gamla kommungrupperna finns kvar när CKM införs.

Fråga från användarrådet: Har det varit några förändringar i DeSO? Vi på SU tycker att det är svårt att hitta några saker numera.

Vi vet inte riktigt. Vi tar frågan med oss till våra kollegor som jobbar med det. Tabellerna som visar statistik på RegSO och DeSO nivå är redan brusade, fast men en annan metod som heter CTA.

Fråga från användarrådet: Kommer kommundata att finnas historiskt?

Ja, det kommer att finnas men bara för den senaste kommungruppsindelningen.

Kommentar från användarrådet: Vi skulle vilja ha den senaste kommungruppsindelningen och gärna historiskt också eftersom vi gör egna sammanställningar.

Svar från SCB: Vi ska skriva ner detta fast i framtiden kommer det inte att gå att summera kommunerna som idag även om det finns historiska data.

Fråga från användarrådet: Vi använder befolkningsstatistik för att räkna ut mandatfördelning mellan valdistrikt. Förändringen i statistiken skulle kunna påverka resultatet i valet och att det blir icke representativt. Hur ser ni på detta?

Svar från SCB: Är det valmyndigheten det gäller eller egna?

Svar från ledamot: Jag antar att det är valmyndigheten.

Svar från SCB: Vi tar frågan med oss och funderar på, men röstberättiga är en annan dimension. Vi kan passa på och nämna att det finns andra produkter på tur för att tillämpa CKM: demokratistatistik, valdeltagande och även inkomststatistik.

3. Hur tycker ni/er organisation att förändringar av EU länder ska hanteras över tid i statistiken?

Kommentar från användarrådet: Vi vill gärna ha nuvarande EU-definition historiskt.

Fråga från SCB: Även om det var något annat som gällde då

Svar från ledamot: Ja, så tror jag att vi använder det.

4. Hur ser ni/er organisation på att vissa tabeller i SSD blir nya så att det kommer innebära att exempelvis sparade frågor och API-anrop behöver uppdateras? Hur ser ni/er organisation att SCB bäst kan informera om att förändringar kommer ske i SSD och bland annat API:er kommer sluta fungera? Hur ser ni/er organisation på att man eventuellt kommer behöva gå in i två tabeller för att få fram en tidsserie?

Kommentar från användarrådet: Jag har skickat några av era frågor vidare till en kollega som skulle kunna ha tankar om detta eftersom de hämtar mycket data från er. Han har inte svarat än, men jag kan förmedla vidare till er när han har svarat.

Svar från SCB: Ja gärna, du kan kontakta någon av oss eller sekreterarna.

5. Finns det något annat som ni tänker på kopplat till införandet av CKM i statistiken?

Fråga från användarrådet: Hur kom ni fram till att SCB ska använda CKM? Varför händer detta nu?

Svar från SCB: Denna fråga har funnits under många år, men vi hade inte hittat den bästa metoden att tillämpa. Det är relevant för SCB att hantera personuppgifter på ett korrekt sätt.

Fråga från användarrådet: Är det något som andra europeiska myndigheter också gör?

Svar från SCB: Andra myndigheter som jobbar med officiell statistik behöver också använda metoder för att inte röja enskilda personer, vi vet inte om de använder CKM. I Census

använder andra länder någon röjandekontrollmetod eftersom det är rekommenderat. För undersökningar som är EU-reglerade finns det alltid rekommendationer från Eurostat för att skydda individer.

Fråga från användarrådet: Har även de nordiska länderna applicerat metoden?

Svar från SCB: Nej, de använder andra metoder. En del använder CTA-metoden. Norge har en egenutvecklad metod.

9. Övriga frågor

10. Summering

Ordföranden tackade för ett som vanligt intressant möte och såg fram emot kommande möte i användarrådet.